

Prolog

To bi bilo lahko od čebule. Suha usta, postan okus. Če sem se kdaj spraševal, kako bi bilo plavati v kanalizaciji, zdaj dobim odgovor, čim premaknem jezik. Kar čutim, kako kosmate zobe imam, kako se mi med njimi nabirajo pajčevine, alge, plesen, morda celo lubje. Fuj, kako odvratno! Na trenutke se mi zdi, da bom bruhnil, a se potem kanalizacijsko stanje ust spet umiri. Prekleta čebula!

Toda če dobro pomislim, se sploh ne spomnim, da bi prejšnji dan jedel čebulo ali kaj njej podobnega. Kje sem pa sploh bil prejšnji dan? Kam sem šel, s kom sem bil? In kdaj je sploh bil prejšnji dan? Ko sem se zavedel, se mi je zazdelo, da sem spal in da je jutro.

Pa je res jutro? Prostor, v katerem ležim, je v mraku. Kdo mi zagotavlja, da je zunaj dan in da temo delajo spuščene rolete? Hej, samo trenutek! Nekaj bo narobe. Doma je postelja široka, da imava oba z ženo dovolj prostora za udobno spanje in igranje. Tole pa je iz trenutka v trenutek manj podobno široki zakonski postelji. Tudi kavč iz dnevne sobe to ni. Dobro sem ga spoznal v dneh, kadar sem se izmučen skorajda priplazil domov in se zrušil nanj. »Samo za pet minut,« sem pogledal ženo, ki si ni drznila ugovarjati. Ob divji službi, ki jo opravljam, je to najmanj, kar mi lahko pusti. Pet minut miru, pet minut ležanja na kavču. No, prav, včasih je teh minut tudi malo več. Toda potem vstanem in dokončam dan, kot se za uglednega poslovneža, kakršen sem, spodobi.

Poslovnež? Ko zdaj premišlujem o tem, nisem več prepričan, ali sem poslovnež. S čim se že ukvarjam? Kaj sem po poklicu, kje sem v službi? Vse manj mi je všeč, da moja betica tako počasi proizvaja misli. Hej, ali sploh imam ženo, kot se mi je prejle zazdelo? Tudi o tem nisem več prepričan. Pravzaprav padam iz uganke v uganko. Pa se mi je ob misli na čebulo malo prej zdelo, da je vse pod nadzorom. Da obvladam tako prostor kot čas. Zdaj pa ne vem, niti kje sem in na čem ležim, niti kako sem prišel sem, koliko je ura in kateri dan sploh je. To ne more biti od čebule. Je morda od alkohola? Prej bi se spomnil po francosko prešteti do deset, kot da bi v svojem spominu našel sled zabave in popivanja. Un, deux, trois ... Saj gre. Glej, no, glej, nekaj francoščine očitno obvladam.

Kje torej ležim? Najbolje bo potipati in takoj bo jasno, ali je to domači kavč ali kaj drugega. Samo roko bo treba najti. Aha, ena je tule. A kako se jo premakne? No, pa mi je le uspelo. Tipam in tipam in vse bolj se mi zdi, da se moji prstni odtisi sprehajajo po parketu. Kavč iz parketa? Smešno. Le kdo bi si izmislil kaj tako neumnega? Morda pa to ni kavč. Ležim na tleh? To zdaj ni več smešno. Niti najmanj. V kaj sem se zapletel in kako priti iz tega? Skušam potlačiti vse bolj rastočo vznemirjenost. Kaj vznemirjenost, tole je že prava panika. Mirno, mirno! Premisli in se zberi.

Kot da bi to pomagalo, končno odprem oči in ugledam žarek svetlobe, ki počasi narašča do jakosti, ob kateri spet zamižim. Torej je dan. A kateri? Torek? Četrtek? Morda petek? Začenja se mi vrteti in zaslišim svoj lastni glas, ko pomirjujoče blekne: »Nina nana.«

Potem pa spet tema.

1. POGlavJE, v katerem spoznamo glavnega junaka, njegovo simpatijo in sočne italijanske izraze

Dan je bil posebej lep. Vsaj tako se je Marku Furlanu zdelo. Kot vsako delovno jutro je pred hišo vžgal svojega starega fiata, si v mislih dal petko, ker je mašina tudi tokrat zahrumela, in se odpeljal proti mestu, kjer ga je čakala služba. »Ko mi posel še malo bolje steče,« si je rekel, »bom tole škatlo zamenjal za kaj novejšega, zanesljivejšega.« A po drugi strani se mu je zdelo škoda vlagati denar v prevozno sredstvo. Dokler pelje, pelje, je bila njegova avtomobilistična filozofija. Niti približno ga niso vznemirjale vse mogoče avtomobilistične revije ali televizijske oddaje, v katerih so predstavljali nove modele, analizirali vsako letvico na vratih, vsako poličko v kabini ter vzdihovali od navdušenja, kako se razvija sodobna tehnika.

No, zanimal pa ga je film, to pa že. Sploh kriminalke. Rad je gledal trilerje, vohunske zgodbe, v katerih se je glavni junak spopadal z neznansko močnimi kriminalnimi tolpmami in združenji, katerih šefe je na koncu spravil v zapor ali krsto. Rad je tudi bral knjige, v katerih so nastopali detektivi, ki se niso kaj prida topli, so pa zato tem boljše uporabljali logiko sklepanja in se zgolj s svojimi možgani pretolkli do resnice. Tematike, v katerih je bil vodilni lik že na začetku v skorajda izgubljenem položaju,

potem pa se je z lastno iznajdljivostjo rešil iz vseh zank, pa so bile njegove najljubše.

A čeprav je oboževal tovrstne junake, Marko Furlan ni bil mačo. Zdaj moramo razčistiti, kdo sploh je mačo. Tisti, ki ima napete bicepse, možato skrne pivo, tika natakarjo in prodajalce, se slini s pogledi proti ženskam, doma pa svojo ženo in otroke drži na kratko, da si komaj upajo pisniti? In ki seveda nikoli ne posesa stanovanja, ne pomije posode in ne odnese smeti? No, če je to mačo, potem Marko res ni bil mačo. Bil je štiriintridesetletnik, prej plašen in sramežljiv kot ne, sicer pokončne postave, dolge meter in petinosemdeset, brez pivskega trebuščka, na kratko pristriženih za zdaj še relativno gostih kostanjevih las, čeravno nobena frizura ni večna, in milega rjavookega pogleda. Poštenjak, o tem ni dvoma, bi ga ocenilo vsaj sedemdeset odstotkov vprašanih v anketi o njem, če bi tako anketo kdaj res izvedli.

»Mili karakter imaš po mami,« mu je nekoč omenila babica Berta Rossi. *Ja, babi Berta*, je pomislil Marko, medtem ko je poslušal hropenje svojega starega dizla med čakanjem na zeleno luč pred enim izmed semaforjev. Drobná ženička pri dvainosemdesetih letih je za Marka skrbela od njegovega enajstega leta, potem ko je njena neodgovorna hčerka Maria spoznala dolgolasega nizozemskega umetnika Willieja in se z njim podala v Indijo.

»Samo na kratko duhovno izpopolnjevanje,« je takrat zatrdila mami Berti. »Ti pa tačas malo popazi na dra-

gega Marka, « je še navrgla in izginila iz njunih življenj. Ker Markovega očeta ni poznal nihče, še mama Maria je tako trdila, je to pomenilo, da je bila Berta Markov edini zaščitnik in skrbnik vsa leta njegovega odraščanja. Ko so drugi fantje te starosti padli s kolesa, dobili slabo oceno ali se nesrečno zaljubili, so pritekli v zavetje očetov in mam, Marka pa je takrat lahko objela le babica.

Zlata Berta Rossi je že takrat živela sama, ker je njen soprog Luigi Rossi, zidar iz Padove, še mlad umrl, potem ko je padel s slabo postavljenega zidarskega odra, še preden so tistega dne postregli z malico. Berta je po možu dobila nekaj malega zavarovalnine, sicer pa je od Luigija obdržala le še priimek in bogato zakladnico italijanskih izrazov. Posebej pogosto se je iz njenih ust slišalo: »Mamma mia!«

Živčno trobljenje za Markovim tilnikom je mladeniču dalo vedeti, da že kar nekaj časa gori zelena luč. Ponižno je dvignil desno roko, da bi nergaču za seboj s tem ponudil opravičilo, in hitro speljal po svoji vsakodnevni trasi proti službi. Seveda je preklinjal, ker se je kmalu spet ustavil pri rdeči luči. Zeleni val, ki bi moral biti normalna stvar v vsakem mestu, je bil tu dosegljiv, le če si po vpadnicah vozil najmanj osemdeset kilometrov na uro, se pravi krepko nad dovoljeno hitrostjo. To ti je uspelo le ob nedeljah ali kvečjemu ob dveh zjutraj. Ob delovnikih si bil obsojen na cijazenje od rdeče do rdeče.

Blagor krajem, ki premorejo le en semafor, se je namuznil Marko. Ko ujameš zeleni val, že po prvem semaforju ne vidiš nobene rdeče več.

Marko Furlan je živel v babičini hiši na robu Ljubljane, v mirni soseski, kjer so prevladovala eno- ali dvostanovanjske hiše z ličnimi vrtovi, vmes pa so monotonost razbijali stanovanjski bloki, a ne previsoki. Samo do največ šestega nadstropja so zrasli.

Ko pa je Marko odrasel, mu je Berta pomagala urediti stanovanje z dvema sobama, kopalnico, straniščem, kuhinjo in posebnim vhodom v zadnjem delu svoje pritlične vile. »Da boš lahko pripeljal kako signorino,« se je muzala, ko so bila dela končana. Marko jih je imel takrat enaindvajset, a si ne tedaj ne pozneje v svoje stanovanje ni upal pripeljati nobene gospodične. Če je bila kaka njegova simpatija prelepa, se je ustrašil, da se bo babici Berti zdela preveč plehka in neumna, tiste z manj lepim obrazom ali postavo pa mu je bilo še bolj nerodno pripeljati v svoje in babičino domovanje.

Svojo simpatijo je spoznal, ko je nenadoma ugotovil, da ima neurejeno frizuro, predolge lase, želel pa si je nekoliko natančnejšega striženja, kot je bil to običaj pri babici Berti, ki je z leti izgubljala ostrino vida in mirnost roke.

»Mamma mia, si izbirčen! Pojdi pa k frizerju, saj za to ne boš zapravil premoženja,« mu je jezno zabrusila, ko jo je ves lasat in zaraščen prosil, naj se malo bolj potrudi pri oblikovanju njegove glave. Šel je v prvi frizerski salon, na katerega je naletel. Salon Margit, kot je pisalo na tabli nad vrati. Šefica mu je prijazno dodelila bledolično petindvajsetletnico, postrženo na paža, čudovitega rjavookega pogleda in sramežljivih besed.

»Jaz sem Eva,« se mu je predstavila, še preden je na ploščici na njenih drobnih prsih prebral Eva Sirknik. Ob njej se je plahi Marko končno počutil nekoliko bolj odraslega in zrelejšega. Vsak mesec je odšel pod Evine škarje in seveda skrbno pazil, da je za obisk salona Margit izbral uro, ko je bila na delu Eva. Sčasoma je izvedel, da se Margit piše Nielsen, da jih mora imeti okrog petdeset, da je bila petkrat poročena in da Nielsen ni ne njen dekliški priimek ne priimek katerega izmed nekdanjih soprogov.

»Čudno, kaj, da ima sredi Slovenije nekdo danski priimek, mi pa ne vemo, kje ga je dobil,« je, kadar Margit ni bilo v salonu, žlobudrala zgovorna frizerka Mina, visokorasla blondinka kodrastih las, ki je Marku Furlanu že ob enem njegovih prvih obiskov razložila, da ima moža, dva otroka in da ob delu študira veterino, da bo lahko odprla svojo zasebno ambulanto za kužke, mucke, konjičke, kravice, kuščarje, ribice in druge živalske prijatelje.

Eva Sirknik ni znala tako spretno vrteti jezika, a se je Marku zdelo, da mu več povedo njene oči. Sam pri sebi je bil prepričan, da ji je všeč. O tem, ali ima Eva morda fanta, sploh ni razmišljal. *Nekega dne bom zbral pogum in jo povabil na sok.* A tisti dan se je kar odmikal in odmikal. *Ne smem biti vsiljiv,* si je govoril, kadar ga je sredi salona napadla želja, da bi prikupni Evi razkril svoje smeje načrte, ki so se obračali v smer skupnega druženja in morda celo ljubezenske zveze. Tedni in meseci so tekli, lasje so rasli in se krajšali, mladenič pa še vedno ni zbral poguma ...

V daljavi se je pokazala zgradba, v kateri si je Marko Furlan služil kruh. To je bila njegova priljubljena prispodoba. Nikoli ni rekel, da hodi v službo ali da služi denar. Vselej je razložil, da si pač služi kruh. In to dobesedno. Iz zakladnice varčne babice Berte in prihrankov od vnetega Markovega študentskega dela je pred leti ob bančnem posojilu na kupček priletelo dovolj denarja, da si je Marko lahko kupil manjši poslovni prostor, v katerem je odprl pekarno. Ko si stopil skozi glavni vhod, so bile v prodajalni police s kruhom, pitami, krofi, piškoti in drugimi slaščicami, zadaj pa sta bila dva prostora z velikimi pečmi.

Marko Furlan, sicer diplomirani ekonomist, je bil lastnik pekarne, direktor, računovodja in prodajalec, za neposredno proizvodnjo izdelkov pa so skrbeli trije peki, ki so se po potrebi tudi preobrazili v prodajalce, odvisno pač, v kateri izmeni so delali. Pekarni, nadel ji je preprosto ime Skorjica, je šlo dobro. Ekipa je pokrila vse stroške in še nekaj malega je vsak mesec ostalo, da si je lahko Marko čisto počasi nabiral sredstva za hude čase oziroma za »tempi brutti per la poesia« oziroma »težke čase za poezijo«, kot je znala zastokati babica Berta, ki je v življenju zagotovo srečala obdobja, ko človek od vsega hudega nikoli ne bi pomislil na sestavljanje verzov in rim.

V kleti je imela pekarna skladišče, na vratih katerega je bila narisana prijazna miš, prek nje pa potegnjena debela črta. »Miška, ostani zunaj!« je pisalo, kot bi mali glodalci znali brati in bi jim opozorilo kaj pomenilo. A je očitno

zaleglo, kajti Skorjica je z odliko prestala vsak obisk sanitarnih inšpektorjev, ki pekarni nikoli niso ničesar očitali, pa čeprav so bili njihovi obiski lokala izjemno pogosti.

Markov fiat je kar sam zavil proti parkirnemu mestu, ki ga je imel rezerviranega za stavbo, iz katere so se že navsezgodaj širile privlačne vonjave. Ob njih je še tako poln želodec težko ostal ravnodušen.

»Jutro, šef,« ga je pozdravil visoki temnolasi Riba, eden njegovih izkušenih pekov. Pravzaprav mu je bilo ime Peter, a ker je bil strasten ribič, ga že leta in leta nihče ni klical drugače kot Riba. Njegova značilnost je bil precej dolg, kljukast nos, ki mu je dajal orlovsko podobo. Ko so ga ob neki priložnosti prijatelji zbadli, češ da bi ribe lahko lovil kar na svoj nos namesto na trnek, je mirno odvrnil: »Ne le ribe, tudi punce.«

Zdaj Ribi ni bilo do mirnosti. »Vaniljevi žepki so že skoraj pošli!« je malce panično bruhal v Marka.

»Kako to? Ste jih spekli premalo?« se je začudil Marko, medtem ko je zapiral vrata avtomobila. Ker je bil osredotočen na težavo z žepki, vsaj ni znova pomislil, kako dinozavrsko je videti to njegovo zaklepanje in odklepanje avta s ključem. Včasih se je ob tem počutil, kot bi bil v srednjem veku, čeravno ta misel ni bila najbolj logična. Bi takrat konja s ključem zaklepal ob drevo, ker avtomobilov še ni bilo? To bi moralo biti res potrpežljivo kljuse.

Ravno ko ga je prešinilo, da se ne spomni, ali je zaprl vrata svojega stanovanja, in se je nato potolažil, da jih bo

pa babica Berta, ki ves čas hodi po hiši, je Riba odgovoril.

»Ne, sploh ne. Toliko kot običajno, a kaj, ko se je, takoj ko smo danes odprli, pojavil tip in pobral za dve košari žepkov. Razložil je, da odhaja v pokoj in bo z žepki postregel svoje sodelavce. Ponujali smo mu še borovničeve in jabolčne žepke, a se ni dal, češ da so vaniljevi najboljši,« je zbranega pogleda poročal Riba.

»Kot da je za skok med penzioniste važno, kakšne žepke hrustajo ob njegovem slovesu,« je odkimaval Marko, potem pa se hitro spet zbral. »Brž jih spet specite nekaj rund, da dopoldne ne bo praznih škatel. Strankam se utegnemo zameriti, če ne bo vse pod nadzorom.«

Medtem ko je Riba odbrzel predajat ukaz svojima sodelavcema pri vročih pečeh, je Marko že hitel oblačit svojo snežno belo haljo, da bi se kar najhitreje postavil za prodajni pult. Ena od stvari, ki mu jih je babica Berta vtepla v glavo na dan, preden sta pekarno slovesno odprla, je bila ta, da morajo biti zaposleni v njej vseskozi urejeni, čisti in primerne obnašanja.

»Kupec bo rad stopil v tvoj lokal, samo če boste imeli halje brez enega samega madeža, če boste prijazno pozdravljali in se pogovarjali z njim, če boste imeli dostopne cene in če vas ne bo videl vrtati po nosu,« je počasi in razločno nizala zloge teh besed, kot da govori človeku, ki je bil dvesto let zamrznjen, zdaj pa se je prebudil v njemu neznani civilizaciji in bržkone tudi nobenega jezika ne razume. A je očitno zaleglo, saj Marko in njegovi fantje Bertinih zapovedi niso nikoli prekršili.

Marko Furlan se je torej v deviško lepi halji začel smukati med policami za pultom, strankam Skorjice hitel zlagati kruh, žemljice, bombice, rogljičke in roladice v papirnate vrečke, jim vračati drobiž in se prijazno smehljati ob zahvaljevanju za obisk.

»Spet me čaka en lep in povsem običajen dan,« si je zamrmral v enem izmed redkih trenutkov, ko v pekarni ni bilo nobenega gosta.

Ne bi se mogel bolj motiti.